

IV KRAJOWY KONGRES MISYJNY (12-14 CZERWCA 2015) – SPRAWOZDANIE¹

Wstęp

Historia kongresów misyjnych w Polsce rozpoczęła się od zorganizowania w 1927 r. w Poznaniu Międzynarodowego Kongresu Akademickich Kół Misyjnych. Spotkanie to było punktem wyjścia dla akcji misyjnej w całym kraju, a szczególnie w środowisku inteligenckim, wśród kapłanów, członków Papieskich Dzieł Misyjnych oraz w akademickim ruchu misyjnym. Pierwszy Ogólnopolski Kongres Misyjny odbył się w 1938 r. w Poznaniu. Niestety, z powodu sytuacji politycznej w naszym kraju przez wiele kolejnych lat organizowanie podobnych inicjatyw misyjnych było niemożliwe. Dopiero w 1992 r. w Częstochowie, w odpowiedzi na encyklikę Jana Pawła II *Redemptoris missio*, a także w nawiązaniu do tradycji przedwojennych, odbył się II Krajowy Kongres Misyjny, który przebiegał pod hasłem: „Wiara umacnia się, gdy jest przekazywana”. Kilka lat później, w 1999 r. na Jasnej Górze, odbył się III Krajowy Kongres Misyjny. Przewodnią myślą tego spotkania były słowa: „Misje odnawiają Kościół”.

Z okazji pięćdziesiątej rocznicy wydania dokumentu soborowego *Ad gentes* i dwudziestej piątej rocznicy ukazania się encykliki *Redemptoris missio* odbył się IV Krajowy Kongres Misyjny (dalej Kongres) zorganizowany przez Komisję Episkopatu Polski ds. Misji oraz Papieskie Dzieła Misyjne w Polsce. Poprzedził on 1050 rocznicę chrztu Polski oraz wizytę papieża Franciszka w Krakowie z okazji Światowych Dni Młodzieży. Kongres przebiegał dwuetapowo.

W 2014 r. w diecezjach i parafiach odbyły się sympozja, konferencje i spotkania duszpasterskie przygotowujące do tego spotkania. Drugi etap to rok 2015 i bezpośrednie przygotowania do Kongresu i świętowanie go.

Hasło Kongresu, które brzmiało „Radość Ewangelii źródłem misyjnego zapału”, bezpośrednio nawiązuje do adhortacji apostolskiej papieża Franciszka *Evangelii gaudium*, zwłaszcza do pierwszej części tego dokumentu. Całemu spotkaniu patronował św. Jan Paweł II.

¹ W sprawozdaniu tym wykorzystano informacje, które ukazały się w internecie, w pismach kierowanych przez bp. Jerzego Mazura, oraz własne notatki.

Do istotnych elementów Kongresu zaliczają się bez wątpienia *logo* oraz *pieśń kongresowa*. *Logo* nawiązywało do drzwi Kościoła, który jest otwarty dla wszystkich. Wieńczył je krzyż Chrystusa – Tego, który jest zawsze głoszony jako Zbawiciel świata. Na środku *logo* widniał napis: „IV Krajowy Kongres Misyjny” oraz data tego wydarzenia. W centrum znajdowały się zarysy kontynentów, na jakie są posyłani polscy misjonarze, a po bokach, niczym skrzydła drzwi, znajdowały się karty Ewangelii. Dolna część *logo* zawierała hasło Kongresu.

Twórcami pieśni kongresowej były osoby związane z Teatrem A z Gliwic. Słowa napisał Mariusz Kozubek, muzykę skomponował Piotr Solorz, zaś aranżację przygotował Jarosław Gawlik.

1. Prace przygotowawcze

Przygotowania do Kongresu rozpoczęły się już w 2013 r. Temat, któremu był poświęcony, podejmowano na wszystkich posiedzeniach Komisji Misyjnej Episkopatu Polski do momentu odbycia się Kongresu: na spotkaniu w Gnieźnie 27 kwietnia 2013 r., w Częstochowie 28 listopada 2013 r., w Gnieźnie 4 maja 2014 r., w Częstochowie 24 listopada 2014 r. i w Gnieźnie 25 kwietnia 2015 r.

1.1. Powołanie Komitetu Organizacyjnego

Na jednym z posiedzeń Komisja misyjna zaproponowała skład osobowy Komitetu Organizacyjnego. Następnie powołane osoby przydzielono do poszczególnych komitetów. Poniżej przedstawiono skład poszczególnych komisji.

- Sekretariat: przewodniczący Komitetu Organizacyjnego IV Krajowego Kongresu Misyjnego – bp Jerzy Mazur SVD; zastępca przewodniczącego – ks. Tomasz Atlas (dyrektor krajowy Papieskich Dzieł Misyjnych), sekretarz – ks. prałat dr Zbigniew Sobolewski (dyrektor Dzieła Pomocy „Ad Gentes”).
- Komisja Naukowa IV Krajowego Kongresu Misyjnego: przewodniczący: o. prof. dr hab. Jarosław Różański OMI; członkowie: profesor UKSW ks. prof. dr hab. Jan Górski (kierownik Katedry Teologii Fundamentalnej, Misjologii i Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Śląskiego); o. dr hab. Wojciech Kluj OMI (profesor UKSW); ks. dr hab. Tomasz Szyszka SVD (profesor UKSW); ks. dr hab. Józef Urban (profesor Uniwersytetu Opolskiego); o. prof. dr hab. Andrzej Pietrzak SVD (wykładowca misjologii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. Jana Pawła II); ks. dr Grzegorz Wita (dyrektor diecezjalny PDM i wikariusz biskupi ds. misji archidiecezji katowickiej); ks. kan. dr Franciszek Jabłoński (delegat arcybiskupa ds. misji archidiecezji gnieźnieńskiej, dyrektor diecezjalny PDM).
- Komisja Programowo-Logistyczna Kongresowej Stacji Dorosłych: przewodniczący: o. Andrzej Danilewicz SVD (sekretarz ds. misji Zgromadzenia Słowa Bożego); o. Kazimierz Szymczycha SVD (sekretarz Komisji Episkopatu Polski ds.

Misji); Barbara Uszko-Dudzińska (misjonarka świecka, konsultor Komisji Episkopatu Polski ds. Misji); o. Eryk Koppa SVD (przełożony prowincjalny Zgromadzenia Słowa Bożego); ks. Józef Lasak SAC (przełożony prowincjalny Pallotyńskiej Prowincji Zwiastowania Pańskiego); o. Gianni Gaiga MCCJ (delegat generała Misjonarzy Kombonianów Serca Jezusowego); o. Krzysztof Pachut SMA (wiceprowincjał Stowarzyszenia Misji Afrykańskich); ks. prał. Zbigniew Pruchnicki (dyrektor diecezjalny PDM i delegat arcybiskupa diecezji warszawskiej ds. misji); ks. Szymon Mucha (krajowy moderator Żywego Różańca); s. Dominika Jasińska SSPS (przedstawicielka Sióstr Służebnic Ducha Świętego SSPS); s. Elżbieta Sołtysik SSPC (konsultorka Komisji Episkopatu Polski ds. Misji); ks. Grzegorz Młodawski SAC (sekretarz ds. misji Pallotyńskiej Prowincji Chrystusa Króla); o. Wiesław Dudar SVD (dyrektor Referatu Misyjnego w Pieniężnie); ks. Stanisław Budziak (dyrektor diecezjalny PDM i delegat biskupa ds. misji diecezji bielsko-żywieckiej); ks. Krzysztof Karski (dyrektor diecezjalny PDM i delegat biskupa ds. misji diecezji ełckiej); Maciej Górka (dyrektor diecezjalny PDM i delegat biskupa ds. misji diecezji gliwickiej); ks. prał. płk dr Zbigniew Kępa (dyrektor diecezjalny PDM i delegat biskupa ds. misji Ordynariatu Polewskiego WP); Maciej Marchewicz (prezes Fundacji „Orszak Trzech Króli”); Anna Tarajkowska (prezes Fundacji Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio”); prof. Wojciech Kaczmarek (członek Komisji ds. Nowej Ewangelizacji przy KEP); ks. mgr lic. Jerzy Kraśnicki (dyrektor MIVA Polska); ks. Jerzy Limanówka SAC (prezes Zarządu Fundacji Salvatti).

- Komisja Programowo-Logistyczna Młodzieżowej Stacji Kongresowej: przewodniczący Komisji Programowo-Logistycznej Młodzieżowej Stacji Kongresowej ks. Roman Wortolec SDB (dyrektor Salezjańskiego Ośrodka Misyjnego); ks. Adam Parszywka SDB (prezes Salezjańskiego Wolontariatu Misyjnego „Młodzi Światu” – Kraków); ks. Grzegorz Suchodolski (dyrektor Krajowego Biura Organizacyjnego Światowych Dni Młodzieży); ks. Guillermo Aguinaga Pantoja (przedstawiciel Zgromadzenia Misjonarzy Kombonianów Serca Jezusowego); ks. Maciej Makuła SDB (przedstawiciel Salezjańskiego Ośrodka Misyjnego); ks. Zbigniew Sobolewski (dyrektor Działa Pomocy „Ad Gentes”); ks. Dariusz Bartocha SDB (przewodniczący Komisji Misyjnej KWPZM); ks. mgr lic. Marcin Iżycki (dyrektor diecezjalny PDM i delegat biskupa diecezji warszawsko-praskiej).
- Komisja Programowo-Logistyczna Dziecięcej Stacji Kongresowej: przewodniczący Komisji Programowo-Logistycznej Dziecięcej Stacji Kongresowej – ks. Tomasz Atlas (dyrektor krajowy PDM); Anna Sobiech (sekretarz PDMD); ks. Stefan Kukuła SVD (referent misyjny – Zgromadzenie Słowa Bożego); ks. prał. Bernard Błoński (dyrektor diecezjalny PDM i delegat biskupa ds. misji diecezji siedleckiej); s. Maria Kazimiera Budakiewicz CR (przedstawicielka Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego); ks. kan. dr Wojciech Paweł Rebeta (dyrektor diecezjalny PDM i delegat arcybiskupa diecezji lubelskiej); ks. Grzegorz Tworzewski (dyrektor diecezjalny PDM i delegat biskupa diecezji toruńskiej);

- ks. dr Maciej Będziński (sekretarz krajowy PDRW i PDPA); s. Irena Karczewska (przewodnicząca Komisji Misyjnej Wyższych Przełożonych Żeńskich Zgromadzeń Zakonnych); ks. kan. Jan Fecko (dyrektor Centrum Formacji Misyjnej).
- Komisja Fundraisingowo-Medialna: przewodniczący: ks. Andrzej Sochal (dyrektor Działu Pomocy „Ad Gentes” ds. Ekonomicznych); o. Rafał Szejka (przedstawiciel Redakcji Programów Katolickich TVP); o. Krzysztof Ołdakowski SJ (przedstawiciel Redakcji Programów Katolickich Polskiego Radia); Marcin Prześciszewski (prezes Katolickiej Agencji Informacyjnej); Magdalena Groniek (redaktor Radia Warszawa); Anna Pietraszek (Katolickie Stowarzyszenie Dziennikarzy); Ewa Ablewicz (Informacyjna Agencja Radiowa); ks. Henryk Zieliński (redaktor naczelny tygodnika „Idziemy”); Mateusz Dzieduszycki (rzecznik prasowy diecezji warszawsko-praskiej); Grzegorz Polak (dziennikarz prasowy); Sylwia Sułkowska (redakcja katolicka Polskiego Radia); Paulina Rozynek (wolontariuszka Działu Pomocy „Ad Gentes”).

Odbyło się kilka spotkań Komitetu Organizacyjnego. Jedno z ostatnich posiedzeń miało miejsce 9 maja 2015 r. w Centrum Formacji Misyjnej. Biskup Jerzy Mazur przypomniał o dotychczasowych ustaleniach kongresowych oraz podał program spotkania roboczego, którego głównym celem było wypracowanie programu Kongresu.

1.2. List przewodniczącego Komisji Misyjnej Episkopatu Polski

Biskup Jerzy Mazur wystosował do wiernych w Polsce zaproszenie do udziału w Kongresie Misyjnym. W liście tym czytamy: „Bardzo serdecznie zachęcam do udziału w Kongresie dzieci i młodzież z kół misyjnych i wspólnot modlitewnych i apostoelskich. Zapraszam też dorosłych zarówno ze wspólnot parafialnych i zgromadzeń zakonnych, jak i zrzeszonych w ruchach, stowarzyszeniach, kołach misyjnych i wolontariackich. Weźmy jak najliczniejszy udział w Kongresie w Warszawie (12-13 VI) oraz w naszych diecezjach i parafiach. Niedziela 14 VI niech stanie się ogólnopolskim «Festiwarem misyjnym». Niech będzie to dzień modlitwy za misje w każdej parafii, wspólnocie i rodzinie. Zorganizujmy w tym dniu uroczystą Mszę św. w intencji misji, festyn parafialny lub inne wydarzenie, które podkreśli, że jesteśmy Kościołem misyjnym. Niech nikomu nie zabraknie wyobraźni, by dotrzeć ze słowem o misjach do wszystkich. Bądźmy apostołami zaangażowania misyjnego”.

1.3. Sympozjum misjologiczne

W ramach przygotowań do Kongresu 17 października 2014 r. zorganizowano sympozjum. Jego temat przewodni brzmiał: „Od dekretu soborowego *Ad gentes* do adhortacji *Evangelii gaudium*”. Spotkanie rozpoczęło się Mszą św. pod przewodnictwem sekretarza generalnego Konferencji Episkopatu Polski bp. Artura Mizińskiego.

W czasie homilii ksiądz biskup wskazał, że Kościół ze swej natury od samego początku swego istnienia jest misyjny. Każdy z nas – żyjący w Kościele – na chrzcie otrzymuje nakaz misyjny. W ramach sympozjum wygłoszono kilka referatów. Podczas pierwszej części sesji naukowej główne idee dekretu misyjnego *Ad gentes* omówił ks. Adam Parszywka SDB. Rozwój idei misyjnej w posoborowych dokumentach papieskich przedstawił ks. Józef Urban. Następnie ks. dr hab. Wojciech Kluj OMI przybliżył rozwój myśli misjologicznej w Polsce. W drugiej części sympozjum o sposobach głoszenia Ewangelii w obecnych czasach mówił ks. dr Tomasz Szyszka SVD. „Do kogo jesteśmy posłani?” – na takie pytanie próbowała odpowiedzieć w swoim referacie Aleksandra Jacoń z UKSW, cytując obecnego papieża, który przypomina, że „wszyscy mają prawo przyjąć Ewangelie”. Udział polskich misjonarzy w dziele misyjnym Kościoła powszechnego po Soborze Watykańskim II zaprezentował ks. Tomasz Atlas. Sympozjum zakończyła dyskusja panelowa, w której udział wzięli: bp Jerzy Mazur, bp Jan Piotrowski, ks. prof. Jarosław Różański, ks. prof. Jan Górski, ks. dr Franciszek Jabłoński.

1.4. Konferencja prasowa

Przed samym Kongresem, 10 czerwca 2015 r. w Warszawie, odbyła się konferencja prasowa. Na zaproszenie Komisji Episkopatu Polski ds. Misji oraz Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce przybyło ponad 20 dziennikarzy reprezentujących różne media w Polsce. W konferencji uczestniczyli: przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji, dyrektor PDM w Polsce, prezes KAI. Przybyli także misjonarze oraz reprezentanci wielu środowisk misyjnych. Konferencję prowadził prezes Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich Krzysztof Skowroński.

1.5. Wywiad

W nawiązaniu do mającego się wkrótce odbyć Kongresu Misyjnego dyrekcja Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce przeprowadziła wywiad z prefektem Kongregacji Ewangelizacji kard. Fernandem Filonim, gościem honorowym IV Krajowego Kongresu Misyjnego. Rozmowa koncentrowała się przede wszystkim wokół tematu związanego z sytuacją Kościoła na terenach misyjnych. Ksiądz kardynał wskazał także na główne współczesne wyzwania ewangelizacyjne, jakie stoją przed Kongregacją Ewangelizacji Narodów. Należą do nich m.in.: promowanie, podtrzymywanie i koordynowanie jedności między Kościołami w procesie ewangelizacji; znalezienie sposobu pomagania Kościołom lokalnym w przechodzeniu od deklaracji do praktyki, czy też zwrócenie uwagi na pojawiające się prądy społeczne, kulturowe i nowe style życia w świecie. Kardynał Filoni podkreślił w wywiadzie, że „Nasza epoka to czas, w którym pojawiają się różne odpowiedzi i wiele głosów domaga się naszej uwagi. Nie ma wątpliwości, że dwoma największymi problemami dzisiejszego Kościoła

i działalności misyjnej są ich postawa wobec wizji świata, która oferuje zbawienie w doczesności, oraz wobec innych religii. Kongregacja zatem musi podjąć wysiłek wnikliwego rozeznania nowych areopagów misyjnych oraz nowych sposobów i dróg ewangelizacji”. W rozmowie poruszono także kwestie dotyczące sytuacji chrześcijan w Iraku oraz sytuacji powołań w krajach misyjnych. Ksiądz kardynał nakreślił także, jak będą wyglądały obchody 100-lecia istnienia Papieskiej Unii Misyjnej, które przypadną w 2016 r.

1.6. Publikacje

W ramach Kongresu Komisja Misyjna przygotowała kilka publikacji. Jedną z nich jest książka pt. *Konferencje, scenariusze katechez* (Warszawa 2014), którą otrzymały wszystkie parafie. Publikacja ta zawiera: materiały formacyjne dla rodziców; materiały formacyjne dla katechetów; materiały formacyjne dla seminarzystów; materiały formacyjne dla kapłanów; materiały formacyjne dla zgromadzeń zakonnych; katechezy dla młodszych dzieci z przedszkola; katechezy dla starszych dzieci w przedszkolu; katechezy dla dzieci ze szkół podstawowych; katechezy dla młodzieży gimnazjalnej; katechezy dla młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych; katechezy dla dorosłych.

Kolejna pozycja zatytułowana *Polscy misjonarze w świecie* (Górna Grupa 2015) to trzypomowe dzieło zawierające biogramy polskich misjonarzy pracujących na wszystkich kontynentach.

Warto też wspomnieć o albumie pt. *Radość Ewangelii źródłem misyjnego zapалу* ukazującym pracę misjonek i misjonarzy z Polski w 97 krajach świata (Kielce 2015).

Oprócz Komisji Misyjnej książkę kongresową pt. *Misyjne zbliżenia* (Warszawa 2015) zawierającą 20 świadectw polskich misjonarzy przygotowały Papieskie Dzieła Misyjne.

2. Kongresowe inicjatywy

2.1. Goście Kongresu i statystyka

Jednym z honorowych gości Kongresu był prefekt Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów kard. Fernando Filoni, nuncjusz apostolski w Polsce abp Celestino Migliore oraz dyrektor generalny Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary o. dr Ryszard Szmydki OMI.

W spotkaniu tym udział wzięli liczni misjonarze, misjonek, misjologów i przedstawiciele środowisk misyjnych w Polsce oraz biskupi, a wśród nich biskupi misyjni: abp Sebastian F. Shaw OFM z Pakistanu, bp Celestin Hakizimana z Rwandy, bp Wiesław Krótki z Kanady, bp Romuald Kujawski z Brazylii, bp Jan Ozga z Kamerunu oraz biskupi polscy: kard. Kazimierz Nycz, abp Henryk Hoser, bp Jan Piotrowski, bp Paweł Stobrawa, bp Rafał Markowski, bp Andrzej Dziuba i bp Jerzy Mazur.

Na sesji naukowej w dniu 12 czerwca udział wzięło 750 osób z całej Polski.

W dniu 13 czerwca na Kongres przybyło 7087 osób z różnych diecezji. Największa liczba wiernych przybyła z diecezji ełckiej (1366 osób), następnie z diecezji pelplińskiej (618 osób), z diecezji warszawskiej (417 osób), z diecezji sandomierskiej (397 osób), z diecezji siedleckiej (365 osób) oraz 358 osób z diecezji gnieźnieńskiej. Najmniejsza liczba wiernych przybyła z następujących diecezji: włocławskiej (18 osób), koszalińsko-kołobrzeskiej (14 osób), gdańskiej (8 osób). Na Kongres nie przybyli wierni z diecezji bielsko-żywieckiej, diecezji elbląskiej i diecezji legnickiej.

Ta liczba uczestników rozkładała się na trzy stacje kongresowe. W Dziecięcej Stacji Kongresowej na Torwarze (hali widowiskowo-sportowej) uczestniczyło 5000 dzieci wraz z animatorami, misjonarzami i wolontariuszami. Na Kongres przybyli przedstawiciele z 37 diecezji. Największa liczba uczestników była z diecezji ełckiej (638), diecezji płockiej (604), diecezji kieleckiej (303), diecezji warszawsko-praskiej (250), diecezji gnieźnieńskiej (208). Z pozostałych diecezji przybyło 6-198 osób.

W Młodzieżowej Stacji Kongresowej uczestniczyło 1413 młodych z 20 diecezji, w tym wolontariusze misyjni z całego kraju.

Na placu Grzybowskim spotkała się rzesza dorosłych licząca 1500 osób z 25 diecezji w Polsce: kapłani, seminarzyści ze swoimi wychowawcami, osoby życia konsekrowanego z 12 zakonów żeńskich i 3 męskich, przedstawiciele grup i ruchów apostołskich z parafii, m.in. członkowie Żywego Różańca, nadzwyczajni szafarze Komunii św.

2.2. Modlitwa za misje

Centrum wszystkich wydarzeń związanych z Kongresem były Msze św. Pierwszy dzień Kongresu, 12 kwietnia 2015 r., zakończył się Eucharystią pod przewodnictwem abp. Celestina Migliore w katedrze warszawsko-praskiej. Podczas homilii powiedział on, że

misje zapisane są w DNA Kościoła w Polsce, który rodził się, wzrastał i kształtował w społeczeństwie dzięki działalności misyjnej swojego patrona św. Wojciecha. Tam, gdzie religia chrześcijańska napotyka na opór w życiu publicznym, czy jest z niego eliminowana, może to być reakcja na rozdźwięk między przesłaniem a życiem, czyli między Słowem Bożym a postawami tych, którzy je głoszą. W takich przypadkach nasze odrzucenie każdej formy przemocy oraz nasza stanowczość wobec mniej czy bardziej zakamuflowanych form marginalizacji wiary powinna iść w parze z osobistym rachunkiem sumienia.

Kolejna Msza św. odprawiona została w czasie drugiego dnia Kongresu, 13 kwietnia 2015 r. w Hali Torwar, gdzie zgromadzone były dzieci. Jedno z dzieci na pytanie: „Jakie kraje nazywamy misyjnymi?” odpowiedziało: „Kraj misyjny to taki, do którego Bóg jeszcze nie dojechał...”. Z kolei bp Markowski podsumował to stwierdzenie słowami: „Tak, pojedzie tam z misjonarzem” i jednocześnie podziękował dzieciom za ich misyjny zapał, prosząc o modlitwę za ich rówieśników z różnych części świata.

Trzecią Mszą św. w kościele pw. Wszystkich Świętych zakończył się drugi dzień Kongresu. Eucharystii w intencji misjonarzy i dzieł misyjnych przewodniczył kard. Filoni. Homilię wygłosił kard. Kazimierz Nycz, który już na samym początku podziękował misjonarzom „za to wszystko, co uczynili dla rozbudzenia zapału misyjnego w Polsce, dla ożywienia gorliwości Kościoła, która wyraża się wtedy, kiedy Kościół jest Kościołem misyjnym”. Kardynał przypomniał, że misyjność Kościoła w pierwszych wiekach chrześcijaństwa skierowana była przede wszystkim do krajów Europy, krajów północnej Afryki i krajów basenu Morza Śródziemnego. Drugie tysiąclecie należało do obu Ameryk, trzecie – do misji azjatyckich. „Żywotność Kościoła wyraża się wtedy, kiedy jest misyjny” – podkreślił również kard. Kazimierz Nycz.

Na zakończenie Mszy św. słowo przesłania wygłosił kard. Filoni. Przypomniał, że każdy człowiek powinien podjąć na nowo wezwanie Chrystusa, by głosić Ewangelię z takim zapałem, z jakim robi to papież Franciszek. Kiedy dotykamy pulsu Kościoła, możemy stwierdzić, czy jest chory. „Kościół jest chory, gdy nie ma w nim radości głoszenia Ewangelii” – podkreślał kardynał.

Oprócz Mszy św. w czasie Kongresu odprawiano także nabożeństwa w intencji misji.

2.3. Misjologiczna edukacja

Na misjologiczną edukację kongresową składał się szereg wykładów i referatów. W pierwszy dzień Kongresu na Auli Jana Pawła II oraz na korytarzu i w salach uczelnianych odbyła się misjologiczna konferencja naukowa pod hasłem „Radość Ewangelii źródłem misyjnego zapału” zorganizowana przez Katedrę Misjologii, Instytutu Dialogu Kultur i Religii Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Konferencja składała się z dwóch części: sesji naukowej i panelu dyskusyjnego. W części naukowej uczestnicy wysłuchali kilku referatów. Pierwszy – na temat aktualność misji *ad gentes* – wygłosił kard. Filoni. Zwrócił on uwagę, że zawarte w papieskim dokumencie *Evangelii gaudium* stwierdzenia dotyczące misyjnego zapału są aktualne po dziś dzień. „Misja *ad gentes*, o której wspominał już Sobór Watykański II, jest nadal ważnym zadaniem Kościoła, gdyż ciągle jeszcze ok. 5,5 miliarda ludzi na całym świecie czeka na Ewangelię”. Kardynał zauważył, że misyjność dotyczy samej istoty „bycia” Kościoła. Bycie chrześcijaninem bowiem nie polega jedynie na „uprawianiu” misji, ale sięga znacznie głębiej – jest to sprawa „być albo nie być”, jeśli nie jestem misjonarzem, tzn. brakuje „natury” – nie jestem więc chrześcijaninem.

Referat pt. *Odpowiedzialni za misje* przedstawił abp Henryk Hoser, który zaznaczył, że misyjny charakter Kościoła to zobowiązanie dla każdego. „Powołanie do ewangelizacji staje się sposobem bycia chrześcijaninem” – podkreślał arcybiskup. Jednocześnie wskazał na wielki rozwój misji w XIX w. „Rewolucja francuska propagowała idee ateistyczne, umocnione przez masonskie rządy walczące z Kościołem” – przypominał. Jednak prześladowanie Kościoła w Europie przyczyniło się do tego,

że tak jak w Dziejach Apostolskich, ci, którzy się rozproszyli, głosili wszędzie słowo Boże. Zaczęły powstawać jedne po drugich zgromadzenia, stowarzyszenia zakonne o wyraźnym celu prowadzenia misji. Nastąpił złoty wiek misji. Paulina Jaricot, inicjując Dzieło Rozkrzewiania Wiary i Żywego Różańca, udowodniła, że udział w misji na odległość jest możliwy i bardzo ważny. W ten sposób może realizować swą misyjność większość katolików, bo przecież na misje wyjeżdżają tylko wybrani.

Trzeci z kolei referat pt. *Animacja i współpraca misyjna* wygłosił biskup kielecki Jan Piotrowski. Jego zdaniem, tylko odpowiedź na misyjne wezwanie Jezusa: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody”, czyni Kościół wiarygodnym w oczach Boga i ludzi. Podstawową formą współpracy misyjnej jest modlitwa, ofiara duchowa i świadectwo życia chrześcijańskiego. Współpraca misyjna wyraża się w trosce o powołania misyjne. Zwrócił uwagę, że materialne potrzeby misji to nie tylko zakładanie Kościoła z jego strukturami, takimi jak kaplice, szkoły dla katechistów i seminarzystów, ale jest to również troska o utrzymanie dzieł charytatywnych, wychowawczych i wspierających rodziny.

Kolejną częścią sesji naukowej był panel dyskusyjny: „Odnowić zapał misyjny”. Zebrani, podzieleni na 10 grup, omawiali najbardziej aktualne tematy dotyczące misji. W dyskusji poruszano następujące zagadnienia: „Jak umisyjnić struktury Kościoła w Polsce?”; „Nowe spojrzenie na misje *ad gentes*”; „Nowe formy współpracy i integracja środowisk misyjnych”; „Rola i miejsce Papieskich Dzieł Misyjnych w posłudze misyjnej Kościoła w Polsce”; „Problematyka misyjna w przygotowaniu do kapłaństwa”; „Czy w seminariach jest miejsce na formację misyjną przyszłych duszpasterzy?”; „Osoby konsekrowane w służbie misjom”; „Misjonarze świeccy, rodzina, wolontariusze”; „Misyjność w ruchach i stowarzyszeniach kościelnych”; „Członkowie podmiotem ewangelizacji, animacji i współpracy misyjnej”; „Rola katechezy w kształtowaniu świadomości misyjnej katechizowanych, co katecheza może uczynić dla animacji misyjnej?”; „Zaplecze finansowe i materialne misji”.

Przykładowo w grupie dyskutującej na temat misyjności w ruchach i stowarzyszeniach kościelnych, którą moderował ks. Jerzy Limanówka SAC, jako paneliści wystąpili: Michał Biegała – Diakonia Misyjna Ruchu „Światło-Życie”, Konrad Czernichowski – Ruch „Maitri”, Mirella Knopek – Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego/Międzynarodowy Wolontariat Don Bosco, Maria i Stanisław Nowakowie – Droga Neokatechumenalna, Teresa Pudłowska – Ruch „Focolari”.

W słowie wprowadzającym w dyskusję ks. Limanówka SAC przypomniał, że zaangażowanie misyjne ruchów i organizacji kościelnych wpisuje się w powszechny nakaz misyjny, który Kościół ma realizować z polecenia Jezusa. Z drugiej strony organizacje kościelne, angażując się w działalność misyjną, ubogacają swój charyzmat, dodają do niego nową witalność, co sprzyja ich rozwojowi. Można powiedzieć, że Kościół potrzebuje organizacji, by lepiej realizować nakaz misyjny, a organizacje kościelne potrzebują zaangażowania misyjnego, by lepiej wypełniać swoje zadania, jak również wzmacniać dynamizm w działaniu. Uczestnicy dyskusji, dzieląc się doświadczeniem, mówili, jak w swoich organizacjach realizują zaangażowanie misyjne i jakie napotykają trudności.

W drugim dniu Kongresu podczas spotkania dla starszych w kościele pw. Wszystkich Świętych uczestnicy wysłuchali dwóch referatów. Pierwszy, zatytułowany *Idźcie i nauczajcie wszystkie narody. Aktualność misji „ad gentes” w III tysiącleciu*, wygłosił o. Jan Jacek Stefanów SVD; drugi pt. *Misje odnawiają Kościół. Odnówmy zapal misyjny* – ks. dr Grzegorz Wita.

2.4. Misyjne świadectwa

Uczestnicy kongresu mogli wysłuchać także świadectw misjonarzy. Swymi doświadczeniami z pracy w krajach misyjnych podzielili się ordynariusz Doumé-Abong Mbong w Kamerunie bp Jan Ozga i arcybiskup Lahauru w Pakistanie Sebastian F. Shaw OFM.

Biskup Jan Ozga przedstawił krótko sytuację duszpasterską w swej diecezji: 40 księży (w tym 30 miejscowych), ale aż 452 katechistów, i to na nich spoczywa największa odpowiedzialność za ewangelizację na tym obszarze. Polski biskup zaznaczył, że obecnie toczą się procesy beatyfikacyjne dwóch takich świeckich współpracowników kościelnych.

Arcybiskup Sebastian F. Shaw OFM z Pakistanu przedstawił przejmujące świadectwo życia Kościoła w kraju, którego ponad 180-milionowa ludność wyznaje w przytłaczającej większości islam. Chrześcijan jest tam zaledwie 2%, z tego katolików – 1%. „A jednak jesteśmy widoczni i dajemy świadectwo m.in. dzięki naszym szkołom i szpitalom” – podkreślił z dumą arcybiskup. Wspomniał o niedawnych zamachach bombowych na kościoły w jego kraju, których tragiczne skutki udało się w pewnym stopniu osłabić dzięki spostrzegawczości jednego z wiernych. Gdy arcybiskup zobaczył, że pewna matka idzie z dzieckiem na rękę, zapytał ją, czy się nie boi. Odpowiedziała, że nie, a idzie do kościoła, aby pokazać dziecku dom, w którym mieszka Bóg Ojciec. „Prosimy was o modlitwę za nas, abyśmy mogli wytrwać w wierze i czuć się blisko was, mimo wielkich odległości między nami” – zaapelował na zakończenie gość z Pakistanu. Gdy schodził z mównicy, zęgały go burzliwe oklaski, co kard. Filoni skomentował, że powinny one trwać w nieskończoność, gdyż jest to wspinałe świadectwo Kościoła męczenników.

Swoim doświadczeniem ze spotkań z misjonarzami i światem misyjnym dzielił się także podczas Kongresu Szymon Hołownia, dziennikarz, publicysta, społecznik.

2.5. Misyjne zobowiązania

Organizatorzy oraz uczestnicy Kongresu wskazali na szereg zobowiązań kongresowych. Pierwszym z nich jest posłanie 105 nowych misjonarzy dla uczczenia 1050 rocznicy chrztu Polski. Drugim jest powołanie wydziału lub referatu misyjnego (w tych kuriach, w których nie było takich struktur), a w dekanatach, dekanalnego referenta ds. misji. Kolejnym przedsięwzięciem o charakterze misyjnym jest także

przygotowanie dokumentu misyjnego na wzór dokumentów Konferencji Episkopatu Polski o rodzinie i współczesnych zagadnieniach społecznych.

W ramach misyjnych zobowiązań podkreślano pilną potrzebę działań zmierzających do większego zaangażowania w umisyjnienie struktur kościelnych, w misje *ad gentes*, w nową ewangelizację, w animację i współpracę misyjną oraz pomoc duchową i materialną misjom.

Warto też wykorzystać animacyjnie przyszlóroczną 1050 rocznicę chrztu Polski i Światowe Dni Młodzieży oraz 100-lecie Papieskiej Unii Misyjnej.

3. Ogólnopolski festiwal misyjny w parafiach

W poszczególnych archidiecezjach i diecezjach w całej Polsce IV Krajowy Kongres Misyjny zwieńczyła Niedziela Kongresowa. Za pośrednictwem ogólnopolskich stacji radiowych i telewizyjnych transmitowano Msze św.: z Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Krakowie – Łagiewnikach o godzinie 7.00, której przewodniczył biskup tarnowski Andrzej Jeż, z bazyliki Świętego Krzyża w Warszawie sprawowaną o godz. 9.00 przez bp. Jerzego Mazura SVD oraz z bazyliki kolegiackiej w Poznaniu, której o godzinie 13.00 przewodniczył abp Stanisław Gądecki.

Przykładem świętowania diecezjalnego w duchu misyjnym mogą być diecezje kielecka i poznańska.

Eucharystię w kieleckiej bazylice katedralnej pod przewodnictwem biskupa kieleckiego Jana Piotrowskiego koncelebrowało blisko 100 kapłanów z bp. Marianem Florczykiem i bp. Josephem Ponniah ze Sri Lanki.

„Obyśmy silni w wierze pamiętali, że w radości mamy głosić Dobrą Nowinę” – mówił w homilii gość ze Sri Lanki. Biskup Ponniah przypomniał m.in. symbolikę drzewa cedrowego jako „błogosławieństwa, które Bóg posyła. Daje ono cień, poprawia klimat, jest symbolem siły trwania i dojrzewania do królestwa Bożego”. Mówił także o swoim kraju i specyfice ewangelizacji oraz o doświadczeniu misyjnym. „Jestem misjonarzem, który przyjechał z Azji, ze Sri Lanki – z małej wyspy na Oceanie Indyjskim” – opowiadał. Wcześniej na placu Jana Pawła II odbywał się festyn misyjny, na który bardzo licznie przybyli kielczanie. Spotkaniu towarzyszyły konkursy z nagrodami o tematyce misyjnej, loterie fantowe, z których dochód przeznaczony był na misje, koncerty, animacje, spektakle oraz spotkania z misjonarzami i wolontariuszami.

Jak wspomniano wcześniej, drugim przykładem świętowania diecezjalnego w wymiarze misyjnym może być archidiecezja poznańska. Centralne wydarzenie stanowiła Msza św. w poznańskiej farze celebrowana przez abp. Gądeckiego metropolitę poznańskiego. Eucharystia transmitowana była przez TV Polonia. Na zakończenie Mszy św. ksiądz arcybiskup pobłogosławił i rozesłał na doświadczenia misyjne ponad 40 osób, które z różnych wspólnot archidiecezji poznańskiej wyjadą na wolontariaty misyjne w różne zakątki świata. Każda z nich otrzymała pobłogosławiony krzyż misyjny.

W homilii abp Gądecki wypowiedział następujące słowa:

W naszej Ojczyźnie przeżywamy w tych dniach IV Krajowy Kongres Misyjny. Wiąże się on z 50. rocznicą wydania soborowego dekretu o działalności misyjnej Kościoła oraz 25. rocznicą ukazania się encykliki *Redemptoris missio*. Celem tego Kongresu jest ożywienie świadomości misyjnej wszystkich członków Kościoła w Polsce, dotarcie z problematyką misyjną do duszpasterzy i wiernych, budzenie powołań misyjnych, nawiązanie trwałej współpracy środowisk misyjnych oraz zintensyfikowanie form pomocy duchowej i materialnej dla misyjnej działalności Kościoła, dla polskich misjonarzy i misjonek. Apostołowie podjęli powszechną misję zleconą przez Chrystusa z wielką gorliwością. Wystarczy wspomnieć o niezwykłym zapale misyjnym pierwszych wspólnot chrześcijańskich. Mimo ówczesnego ubóstwa środków transportu i komunikacji, Ewangelia dotarła w krótkim czasie aż po krańce ówczesnego świata. Przed nami również stoi to samo wezwanie misyjne. Na mocy otrzymanego chrztu – uczy papież Franciszek – każdy z nas staje się uczniem – misjonarzem.

Zakończenie

Jako podsumowanie myśli zawartych w sprawozdaniu warto przytoczyć słowa podziękowań, jakie bp Jerzy Mazur skierował do biskupów polskich na posiedzeniu Konferencji Episkopatu Polski, które odbyło się w dniach 6-7.10.2015 r.:

W imieniu Organizatorów Kongresu, serdecznie dziękuję Księżom arcybiskupom i biskupom za posługę podczas Kongresu, zwłaszcza podczas niedzieli kongresowej oraz pełne życzliwości i troski wsparcie dzieł misyjnych. Szczególnie jestem wdzięczny za animowanie prac kongresowych, zarówno w roku 2014, jak i podczas trzech dni kongresowych. Dziękuję za słowa zachęty oraz przypomnienie, że wszyscy jesteśmy „uczniami – misjonarzami”. Dziękuję również za wszystkie działania w archidiecezjach podejmowane przez archidiecezjalnych delegatów biskupa ds. misji oraz dyrektorów Papieskich Dzieł Misyjnych. Został podjęty ogromny wysiłek, służący rozbudzeniu zapału misyjnego wśród duchownych i świeckich. Dziękuję duszpasterzom za wykorzystanie materiałów liturgiczno-homiletycznych, przygotowanych przez nas z myślą o animacji misyjnej i przeżywaniu Kongresu we wspólnotach parafialnych. Dziękujemy rektorom seminariów duchownych za umożliwienie alumnom uczestnictwa w Kongresie. Jesteśmy wdzięczni zgromadzeniom zakonnym, zwłaszcza kontemplacyjnym, które modlitwą ubogaciły Kongres. Dziękujemy zakonowi misyjnym za twórcze wykorzystanie Kongresu dla animacji i formacji misyjnej. Słowa wdzięczności należą się również stowarzyszeniom i ruchom kościelnym, które w dniu 14 czerwca wyszły na ulice, by przeprowadzić „raban” misyjny. Dziękujemy również archidiecezjalnym i diecezjalnym mediom, prasie i wielu stacjom radiowym, które propagowały i relacjonowały przebieg IV Krajowego Kongresu Misyjnego.

Franciszek Jabłoński